

Izgalmas félóra a Várbarlangban

A Vár egykori erődítményeit a feljegyzések szerint a tatárok kivételése után IV. Béla kezdte építtetni, nagyjelentőségű munkáját folytatva utódai szintén arra törekedtek, hogy Buda, mint királyi székhely Kelet kapujánál hadászati szempontból is első helyen álljon. Az emberi alkotásokon kívül azonban a természet is gondoskodott arról, hogy a Várba esetleg beható ellenőrg ott tartózkodását és hatalmát bizonytalanná tegye. Évmilliókkal előtte ugyanis a Vár homokrétége alatt húzódó mészkülső rétegben egymásba kapcsolódó olyan barlangrendszer létesített, melynek nyúlványai a völgybe húzódva szinte föld alatti ki-bemenetet biztosíthattak a magyaroknak. Idők folyamán ezt a barlangrendszer véreink rejtett alagutakkal még inkább kiépítették, amiről sejtelve lehetett a töröknek, de azok feltárására babonás félelemből vagy más okból soha nem vállalkozott.

A Vár barlangjainak felkutatásával már az előző században is sokat foglalkoztak, a komoly kutató munkát azonban Messlény Mihály Pál mint fiatal újságíró kezdte meg 23 esztendővel ezelőtt, aki könyvben cikksorozatban ismertette a Vár alatt elterülő alagút és barlangrendszer érdekességeit, majd Lux műegyetemi tanár, aki egyébként a Mátyás korabeli vár rekonstrukcióját is elkészítette, végzett rendkívül értékes feltáró munkát és később a főváros teljes anyagi segítségével Kadie Ottó indította el a vár alatti barlangkutatót, Kadie Ottó törekvését aránylag rövid idő után meglepő siker koronázta. Az előjáróság épülete alatt fekvő egykori török kővácsműhely felárása után hatoltak be a természetalkotta barlangrendszer első szakaszába, ahol a középső és újkori leleteken kívül történelemelőtti korból származó értékes leleteket is találtak. Nem találtak azonban a „szellemeket”, amikről a régebbi írárok és a vár öreg lakói oly sokat beszéltek, akik állítólag viharos éjszakákon sirtak, vonítottak, üvöltöttek és segítséget kérve felkopogtak a házakba az ijedősök rémületére.

A bátor ember azért megijedhet

A Vár barlangjaihoz a lejáratot a Szentbármóság-utcai előjáróság épületében építették meg, Abban a házban, ahol a törökök kiverése után Buda mindenkor polgármestere, akkor még élet és halál ura, teljhatalmúlag intézkedett. Az udvaron, — ahol valamikor a deresre húzott bűnözőkön verték el a port, — most csak egy rigó csipegetett. Az oldalfalon tábla, rajta nyíl, hogy merre vezet az út a barlanghoz. Kistermetű rajzolónkkal rövidesen elértünk oda, de a vezető nem találtuk. A lejárát nyitva volt, s a mélyből félelmetes sötétség meredt ránk.

— Biztosan lent lesz a vezető, — jegyezte meg rajzolónk.

Tenyerünket fülünkhöz tettük, hallgatóztunk, Saját szuszogásunkon kívül nem hallottunk mást. Végül lekiáltottam a mélybe:

— Vezető úr!

Figyelni kezdtünk.

— Vezető úr... vezető úr — jött vissza duplán.

Most a rajzolónk szólt le:

— Mi vagyunk!

Ez is visszaverődött. Először élesen, másodsorban olyan kísértetiesen, hogy megborzította a hátunk,

— Érdekes! — rántott egyet a nadrágján a rajzolónk, és nekiindult a lépcsőn.

— Ne menj le, mert tilos — szóltam utána.

— Tilos? — kérdezte,

— Meg legurulhatsz...

— Hát aztán — szólt vissza hetykén, aztán csak a sarka kopogását hallottam. — Kip... kop... — De most mintha valami nagyobbat koppant volna.

— Ne ijedez — kiabálta fel — fordulohoz értem.

Muzeum a föld alatt

— Le tetszenének menni? — kérdezte a vezető.

— Igen.

— Telefonhoz hívtak az előbb, ezért nem tudtam azonnal jönni.

Valamit kattantott a falon, mire tündéri világosság ragyogott fel a lejárathoz. Az idegenvezető mindenek előtt a muzeumot mutatta meg, amit három hatalmas földalatti helyiségben rendeztek be. A termekben rengeteg ós-, közép- és újkori leletet halmoztak fel részint üveglappal ellátott asztalokon, részint emelvényeken.

— Ezeket a tárgyakat, — mondta a vezető, — a barlangok feltárásánál találtuk. Különösen figyelemreméltók a mamutcsontok és más őskori állatok csontjai. Sajnos rengeteg bezúzott koponyát találtunk. Ezek itt — mutatta — a XVI. századból származó ágyúgolyók.

A bejáratnál jobbra két zsidó sirkövet találtunk. Az egyiket ez állt:

Itt nyugszik a tiszteletreméltó Jákob. Aldott legyen az emléke! Aki fia volt az áldott emlékü, tudós Jehudának. Meghalt a zsinagógiai időszámítás szerint 393-ban (1633. szeptember 27.)

A másik a következő felírás:

Itt lett eltemetve a tisztelt Salamon úr. Mordolia fia. Meghalt 1670 szeptember 12-én.

— Itt találtuk ezeket a sirköveket is a barlangok mélyén — mesélte a vezető. — Hogy miképpen kerültek ide, bizony én nem tudom.

Nem akartam fölvilágosítani arról, hogy ezek a sirkövek könnyen kerülhetnek ide, mert a mai Verbóczy-utcát valamikor Zsidó-utcának hívták és az ittlakó zsidókról

Ezután már a cipőjének kopogását sem hallottam. Pár perc múlva azonban hirtelen nagyobb ordítás tört föl a mélyből, aztán újabb ordítás, aztán gyors kopogás és nem sokkal utána a rajzolónkat az orrán és homlokán fekete, kormos foltokkal, sápadtan és lihegve láttam viszont a lejárathoz.

— Ha... hangokat... — fujtatott.

— Látod... látod...

— Hallottam... ott — mutatott a sötétbe, miközben bozontos szemöldöke fel-le szánkózott az izgalomtól.

De most újabb kopogás viharzott fel a lejárát mélyéből, aztán fiatalabb férfi ugrott ki a lejárathoz.

— A mennydörgösdit... — lihegte — ilyet se értem!

Tartózkodva néztünk a férfire.

— Mialatt — nyelt egyet — a villanyt javítottam, valami ordító árnyékfelét láttam elszuhanni Ott... — mutatott ő is a mélybe.

A rajzó szemöldöke lassan ugyan, de még ugrált, szólni azonban nem szólt. Én is csak az idegenvezető után érdeklődtem, aki hamarosan előkerült.

nem egy királyi levél emlékezik meg, hol kedvezően, hol inkább kedvezőtlenül, Igy 1440. március 12-i levelében Erzsébet királyné szót emelt bizonyos Kapi János házaiban megtelepedett zsidók ellen. II. Ulászló 1511. június 25-én kiadott oklevelében a Zsidó-utcaról csak mint hajdan zsidók által lakott utcáról emlékezett meg. 1536-ban azonban János király oklevelében már arról ír, hogy bizonyos Nagy-Mandel nevű zsidónak akkora volt a háza, hogy annak egyik homlokzata a Szent Pál utcára, a másik egy másik utcára nézett. A múlt század végén csak két zsidónak volt háza a Várban. Az egyiknek a Mátyás-templommal szemben, amit azóta lebontottak. A másiknak a külügyminisztérium helyén állt a háza. Ma pedig újra annyi zsidónak van palotája a Várban, hogy se szeri, se száma az ilyen palotáknak.

A muzeum helyiségéből a barlangok felé indultunk. Közel 40 lépcsőt mentünk lefelé, mikor az első barlangba értünk. A barlang természetesen oszlopokon nyugszik. Boltíves, kőporszinű,

— Most kérem, — beszélt a vezető — Ruszurm-cukrászda alatt állunk. A fal felettünk van egy ötméter széles. Emitt a balra fekvő terme felett a Hadik szobor áll. Innen a barlangok az Uri-utca északi része felé vezetnek. Ezeknek nagy része valamikor lépcsők segítségével összeköttetésben állt a felettük álló palotákkal. Mióta azonban felárultak a barlangok, a nyílásokat elfalazták. Az itt talált leletekből állapították meg a kutatók, hogy harcok idején idemenekültek le a nők és gyermekek. Ha veszélyes volt a helyzet, innen még mélyebbre is mehettek, mert a Vár keresztül-kasul van szánva különböző rejtett alagutakkal. A feltevések szerint még a Svábhegyre is vezet innen alagút, nem beszélve a meszebb vezető, fel nem tárt, még nagyobb alagutakkal.

Ahova befalazták a rabot

Hát ez meg micsoda, — kérdezte a rajzolónk.

— Kút. Nyolcvankét kutát tártunk fel eddig — felelte a vezető. — Régebben a Vár lakói ezekből húzták a vizet. Amióta a várat csatornázták, a csatornákból leszivárgó szennyvíz sajnos a kutákat használhatatlanná tette. A vezető innen furcsa terembe vezetett. Ugy nézett ki, mintha eső esne benne. A különböző színű lámpák valóban kísérteties külsőt adtak a látványoknak.

— Hogy honnan jön a víz, nem tudjuk, — kaptuk az információt, — a víz, mint látni méltóztatnak meleg.

Nem sokáig időztünk az „esős” terem bejáratánál, mert nem akartuk, hogy ebből a melegvízből a nyakunkba is kapjunk.

— A hagyományok szerint — folytatta vezetőnk egy üregre mutat — ebbe rabot falaztak be. De csak annyira, hogy a feje kilátszódot. A rést ráccsal látták el és azon keresztül adták be neki az enivalót. A fülkébe a rab csak állni tudott, hogy mádig, arra nem nehéz megadni a feleletet.

Bolyongásunk során sirkamrát láttunk, benne nő csontvázával. A csontváz mellett ló és kutya csontváza hevert. A nő koponyája a misztikus megvilágításban valóban ijsztően kísérteties volt.

A rémület barlangjában

A vezető ezután váratlan kérdéssel fordult felénk: — Erős idegzetűek az urak? — kérdezte udvariasan.

— Igen — vágta rá elsőnek a rajzó.

Nem szóltam az ordításáról, s hogy milyen állapotban ugrott ki nem is félórája a barlang bejáratából.

— Mert ügyebár különböző hangulatual vagyunk. Itt lent kérem, a föld alatt mélyen, távol a világ zajától...

— Hát igen — vettem át a szót, — úgy vagyunk itt, mint egy kriptában, ahol a halál jár nesztelenül és csak ritkán suttog a mulandó élet csodálatos rejtelméről. És mindezen felül hirtelen ki is aludhat a villany...

— Az kizárt dolog, — vágott közbe a vezető.

— De tegyük föl, hogy kialszik s ha nincs kézilámpa, a tájékozatlan könnyen beleeshetik az egyik mély kutba, amelyik húsz-harminc méter mély s ráadásul még nyolc-tíz méteres víz is áll benne.

— A tájékozatlan igen, — felelte a vezető, — de azért vagyunk itt, hogy ilyen ne történhessék. Szóval megmutathatók akkor egy üreget, ahol az itt talált csontoknak egy részét raktuk félkörbe. Sajnos a koponyák majd mindegyike lékel.

— Gyerünk akkor.

A látvány kétségtelenül félelmetes volt. Egyideig néztük a sokszáz irtózatosan bezúzott koponyát, aztán elindultuk a kijárat felé.

Elhatároztuk, hogy légítamadások esetén jövünk csak vissza, mert óvóhelynek azután valóban kitünő.

Nem mondom, mikor Dorogon leszálltam a Reimann-aknába, onnan kijövet jobban örültem a fénynek, mint most. De meg kell állapítani, hogy a várbeli barlang minden látogató számára látványban és izgalomban gazdag élményt jelent és kiásozott emlékeivel fényesen rávilágít a Vár történelmi múltjára...

Abonyi Ernő

VIRÁNYI ELEMÉR:

A FINN-UGOR NÉPEK ÉLETERE

ÁRA: 5.— P.

Kapható a „Magyarság” Könyvostályában: Bpest, II., Hunyadi J.-út 2. — Postán a könyv árának előzetes beküldése esetén bérmentés szállítjuk.